

Anmeldelse af

Samtaler om bildebøger i barnehagen – en vei til oplevelse, lek og meningssskaping

ANMELDT AF METTE SIERSTED, CAND.MAG.
LEKTOR VED PROFESSIONSHØJSKOLEN
KØBENHAVN, PÆDAGOGUDDANNELSEN

Trine Solstad: Samtaler om bildebøger i barnehagen – en vei til oplevelse, lek og meningssskaping. Universitetsforlaget 2016.

Trine Solstad, førsteamanuensis ved høgskolen i Sørøst-Norge, har gjennom sit ph.d.-studie forsket i, hvad norske børnehavebørn taler om og meningstilskriver, når de omgås billedbøger. De fund og pointer, som ph.d.-afhandlingen afdækker, har hun formidlet i ovennævnte bog. Hun lykkes med at indfange de kvaliteter, der er forbundet med børns indbyrdes samtale og fællesskab i oplæsningsituationer. De fund, hun gør, overrasker i forhold til dialog og kreativitet, og bogen er en forbilledlig måde at angribe og fremstille et materiale på.

Analytisk har Solstad været gennem materialet to gange – to vendinger. I første vending organiserer og kategoriserer hun børnesamtalerne med perspektiver og begreber hentet fra litteratur-, kommunikations-, lege- og samspilsteori. I anden vending fremhæver hun *det narrative rom* – som er den myndiggørelse (*empowerment*), hvormed barnet bliver i stand til at øge sin magt, sin autoritet eller sin kontrol over oplæsningsituationen.

Bogen demonstrerer gennem fire praksiseksempler, hvordan børn i et kommunikationsperspektiv forhandler og meddigter, og hvordan børn i et legeperspektiv indlever sig, pendler mellem fiktion og virkelighed og opsluges i mødet med billedbøgerne.

Hun vægter børns ret til at respondere og italesætte; hun ser således på børnebogens rolle fra et børneperspektiv gennem en receptionsanalyse. Det faglige niveau er højt, så læseren bliver beriget med, hvordan litteratur- og kommunikationsteori videnskabeligt og analytisk kan berige og transformeres ind i en pædagogisk praksis. Dette fokus giver pædagoger mulighed for at få en viden om, hvordan børn skaber mening gennem de litterære universer, og bogen hjælper pædagogen til at udvikle litteraturpædagogik, der tager vare på børns inddragelse og deltagelse.

Bogen demonstrerer gennem fire praksiseksempler, hvordan børn i et kommunikationsperspektiv forhandler og meddigter, og hvordan børn i et legeperspektiv indlever sig, pendler mellem fiktion og virkelighed og opsluges i mødet med billedbøgerne. De konkrete samtaler er sammen med billedbogsopslag tilgængelige for læseren, og situationerne fremstår kontekstualiserede; fx om børn eller pædagog har et forhåndskendskab til bogen, eller om det er førstegangslæsning for deltagerne.

Legeperspektivet analyserer Solstad ved hjælp af et selvkonstrueret begreb: *ludisk resepsjon*. Begrebet indfanger børnenes lyst og medskabende vitalitet. Solstad pointerer: ”Derfor leser ikke barna kun for å pakke opp én mening fra bildebøkerne, men mange. Den ludiske resepsjonen synes å frigjøre leserne og frisette fortolkningen av bøkene, samtidig som en subversiv kraft bliver synlig i høytlesningssituationene.” Det legende bliver en integreret del af børnenes samtale, som pendling mellem bogens indhold og børnenes associerede leg, og fremstår raffineret, brydende og kritisk. Disse *narrative rom* giver børnene mulighed for kreative indlevelsels- og tolkningsmuligheder – samt en umiddelbar fordybelse gennem tekstpraksis.

Det er det tætteste bud, jeg har set, på at tage *dialogiske* billedbogssamtaler med og mellem børn både fagfagligt og pædagogisk alvorligt.

Forfatteren indskriver sig i literacy-forskning ved at undersøge, hvordan børn bliver en del af samfundets tekstkultur, idet billedbogslæsning både er en tekstkulturel hændelse og en tekstkulturel oplevelse. Solstad bruger Bartons begreber *literacy events* og *literacy practices*, hvor *events* (hændelser) er de aktiviteter i dagligdagen, der inkluderer læsning, og hvor *literacy practices* er børns samtale før, under og efter oplæsningen og måden, de samtaler på – altså børnenes tekstpraksis. Solstad tager fat i oplæsningen og de betydninger, barnet ved at lytte, betragte og lege løbende taler om og videreudvikler. I Solstads børneunivers skal fortolkning forstås mere vilkårligt og intuitivt end i litteraturvidenskabelig forstand – parallelt til be-

grebet *emergent literacy*. Børnenes tolkning ligger således i forlængelse af en tekstkulturel oplevelse.

Solstad er interesseret i, hvad der sker mellem billedbogen og barnet. At udforske et samspil mellem tekst og læser, hvor både den enkelte læsers forudsætninger og forforståelser bringes ind, og hvor også rammesætningen for aktiviteten og den samlede kulturelle kontekst spiller en rolle. Solstad billiger Rosenblatts syn på litteratur som værende andet end blot en skoledisciplin, nemlig et humanistisk dannelsesprojekt. Praksis omkring oplæsning udvikler demokratiske og humanistiske holdninger og øger den enkeltes kritiske blik. Solstad deler ligeledes Rosenblatts syn på litteratur som værende først og fremmest et *oplevelsesmæssigt* mellemværende. Et samtaleeksempel fra bogen: Emil vil være bukken med blomst i håret, og Matias indvender, at han jo ikke er en pige. Derpå konkluderer Emil: ”De liker å ha blomster i håret bare. Der er ingen jentebukker”. Og Emil præciserer: ”Jeg er en gutt”. ”Alle er gutt”, siger Matias så. De italesætter illustration og køn, da visualiseringen udfordrer identifikation og forståelse. De forholder sig kritisk til sandsynligheden og lander på, at alle gedebukke er ’gutter’ og blomsterglade. Eksemplet illustrerer eksemplarisk barnets æstetiske vej til kritisk litterær dannelse.

Bogen hedder i al beskedenhed *Samtaler om bildebøger i barnehagen*, men er det tætteste bud, jeg har set, på at tage *dialogiske* billedbogssamtaler med og mellem børn både fagfagligt og pædagogisk alvorligt.

Bogen er velstruktureret, fagligt og metodisk velargumenteret og er tæt pakket med pointer på alle niveauer – til forskning, til professionshøjskoleundervisning, til lærere og pædagoger og ikke mindst til inspiration og efterlevelse. Bogen bør få sikker grundbogsstatus for enhver, som beskæftiger sig nørdet med børn og litteraturpædagogik.